

La Femosa

novembre - desembre de 2013

Número 267 P.V.P. 3€

Revista d'opinió i informació local. ARTESA DE LLEIDA

CORRELLENGUA 2013

LA MARATÓ 2013

ANIR I AVUI

Carrer Castell a finals dels anys vuitanta del segle XX i a l'actualitat (Fotos: Arxiu de l'A. C. La Femosa i Isidre Drudis).

SUMARI

Edita

Agrupació Cultural la Femosa
Carrer dels Gallart, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
Telèfon: 973 167809
 E-mail: lafemosa@artessalleida.cat

Coordinació i maquetació

Josep Gallart Fernández
 Lluís Gil Fontanet

Col.laboradors

Ajuntament d'Artesa de Lleida
 Alternativa Ecologista d'Artesa
 Cèlia Argilès Andrés
 Albert Batiste Bonet
 Miquel Carrera Castellví
 Josep Mª Carrera Fornalés
 Adolf Costafreda Castillo
 Isidre Drudis Bellmunt
 Josep Mª Esteve Muñoz
 Felip Gallart Fernández
 Josep Gallart Fernández
 Lluís Gil Fontanet
 Jaume Marfany Segalés
 Miquel A. Navarro Solé
 Ramon Serra Batlle
 Eulàlia Solà Miró

Fotografies

Arxiu fotogràfic de La Femosa
 Josep Mª Esteve Muñoz
 Isidre Drudis Bellmunt
 M. A. Florensa Bertran
 Josep Gallart Fernández
 Jaume Liarte Montserrat

Correccions

Eulàlia Solà Miró

Impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa 2ª època
 Número 267,
 novembre-desembre de 2013
 DL L 264-1981
 ISSN: 2339-7365
 P.V.P. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de *La Femosa* reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

D'ahir i avui	2
El reportatge: El cementiri per Tots Sants	4
Pòrtic:	5
Actualitat artesenca	6
III Jornades Independentistes	13
Sortides del Griu fora vila l'any 2013.....	15
La Via Catalana continua	18
Artesa de Lleida-quinta del 63	19
Carta d'acomiadament del poble al Felip Domènec.....	20
Primeres Jornades d'Estudis del Segrià.....	21
Coses del Terme	23
La boira.....	25
Valoració anunci data i pregunta sobre el futur de Catalunya..	26
Salvador Espriu	27
La protectora comarcal d'Alcanó.....	29
Menjar tradicional	30
<i>Domus domini</i>	31
Mots encreuats	32
Entreteniments	33
Ho hem llegit a.....	34
Telèfons i horaris d'interès	35
Enigma... ..	35
Imatges d'actualitat.....	36

Amb el suport de:

Ajuntament d'Artesa de Lleida **Diputació de Lleida**

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

INSTITUT D'ESTUDIS ILERDENCS

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

EL REPORTATGE

El cementiri per Tots Sants

FOTOS: Arxiu la Femosa

PORTIC

El 2013 ha estat l'any del "Concert per a la Llibertat" i de la "Via catalana cap a la independència". Però a més ha estat un període farcit de commemoracions per celebrar el centenari del naixement d'un seguit de personatges bàsics per a la nostra llengua i cultura, veritables claus de volta de la personalitat del nostre país.

Salvador Espriu, poeta, prosista i dramaturg, considerat uns de les veus més importants de la literatura catalana i amb un reconeixement internacional que li va valer innumbrables traduccions i ser ferm candidat al premi Nobel.

El poeta mallorquí Bartomeu Rosselló-Porcel, de família modesta, d'obra formalment rigorosa i intensa, esdevingué símbol d'una generació perduda i una de les figures essencials de la primera meitat del segle XX.

Joaquim Amat-Piniella, supervivent del camp de concentració de Mathausen i símbol de la Catalunya republicana i catalanista. Va escriure la novel·la autobiogràfica "*K.L. Reich*", una obra fonamental dins de la literatura universal sobre els camps d'extermini nazis.

Aurora Diaz-Plaja i Joana Raspall, dues escriptores i bibliotecàries que adreçaren la seva obra bàsicament als infants. Joana Raspall, recentment traspassada, amb els seus cent anys era la veterana de les lletres catalanes i un autèntic clàssic de la poesia infantil.

El traductor i poeta Marià Villangómez, autor d'una obra singular escrita des de la seva Eivissa natal. I ja centrant-nos a les nostres terres terres ponentines. Aquest any s'han commemorat, a tot l'àmbit dels Països Catalans, els 90 anys del gran patriarca de la literatura ponentina i catalana: Josep Vallverdú. Un dels escriptors vius més sòlids i polifacètics.

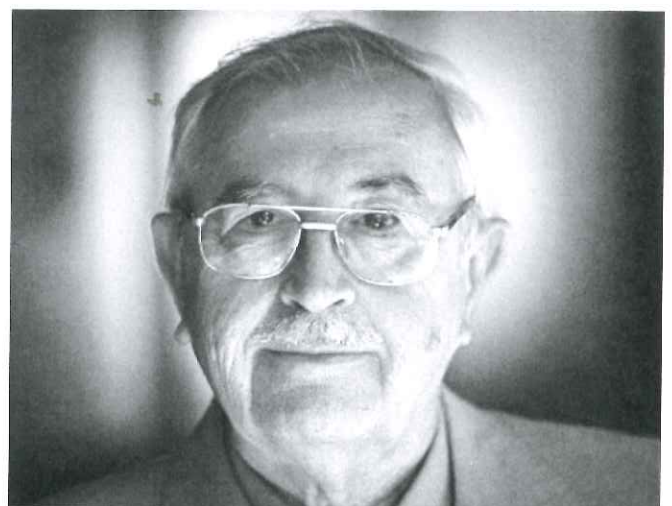
Tots ells mereixien abastament totes les mostres d'homenatge que el país els ha tributat. Vagi des d'aquí el nostre més sentit agraïment i admiració.

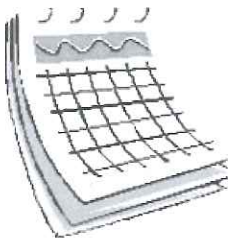
Salvador Espriu

Joana Raspall

Josep Vallverdú

ACTUALITAT

Cèlia Argilés

ARTESENCA

Fotos: Arxiu la Femosa, J. Mª Esteve, M. À. Florensa i J. Gallart

TERCERES JORNADES INDEPENDENTISTES I CORRELENGUA 2013

Artesa per la Independència va organitzar les **3res. Jornades per la Independència** amb els actes següents:

majories silencioses, majories sorolloses", a càrrec de **Miquel Strubell**, Titulat en psicologia

Dijous, dia 17 d'octubre

A les 8 del vespre, a la Sala de la Llar del Poble, va tenir lloc la xerrada "**Cap a l'emancipació nacional:**

Miquel Strubell

Divendres, dia 18 d'octubre

A les 8 del vespre, a la Sala de la Llar del Poble, es va celebrar la xerrada "**l'11 de setembre de 1714**" a càrrec de **Josep Teixidó**, professor i Catedràtic de Ciències Socials.

Acte seguit, projecció de fotografies (preses pels artesencs i artesenesques que hi varen assistir) i vídeos sobre la Via Catalana per la Independència.

Dissabte, dia 19 d'octubre

A 2/4 d'1 del migdia, es va concentrar la gent a la Plaça Major, per tal de caminar fins al **Tossal de**

Presentació de les jornades per part de Cèlia Argilés de l'ANC

Josep Teixidó

Dinar de germanor

vicepresident de l'Assemblea Nacional Catalana, en **Jaume Marfany**.

A les 6 de la tarda, la pista poliesportiva va estar el lloc de trobada per tal d'iniciar la **cercavila del CORRELENGUA**, amb la companyia del **Grup de**

Concentració per la caminada

l'Ambrosi, passada l'autopista i **penjar una estelada** que va quedar visible des de diferents indrets. A les 2 del migdia, es va celebrar un **dinar de germanor** amb cassola de tros al recinte de les piscines, que va comptar amb la presència del

Cercavila del Correllengua

Els cuiners de la cassola del dinar de germanor

Grup Quartana

Enlairament de l'estelada

Grallers d'Alfés

Grallers d'Alfés, el Grup Quartana i el Griu i els seus acompanyants. En acabar el cercavila, i després de l'actuació del Griu, a la plaça de davant la Sala de la Llar del Poble, es va enlairar una estelada.

Acte seguit, va tenir lloc a la Sala de la Llar del Poble, la lectura del manifest del Correllengua, a càrrec de la Sra. **Marta Alòs i López**, escriptora i actualment coordinadora en matèria de cultura a la Diputació de Barcelona.

I es va finalitzar l'acte del Correllengua amb les paraules que ens va adreçar en **Jaume Marfany**, vicepresident de l'ANC, i la **projecció de fotografies** (preses pels artesencs i artesenques que hi varen assistir) i **vídeos sobre la Via Catalana** per la Independència.

A les 12 de la nit, va tenir lloc el **concert independent**, amb els grups **KINTON CLOUDS I STAKLAR**, i la participació del grup de percussió **FESTA'M-TAM**.

Durant tots aquests dies es va instal·lar una paradeta de marxandatge de material independentista i es va posar a la venda el DVD oficial de la Via Catalana.

Actuació del Griu i els Diablons

Lectura del manifest per part de **Marta Alòs**
Paraules de **Jaume Marfany** de l'ANC

TALLER DE TAST DE CERVESES

El dia 26 d'octubre a les 7 de la tarda al 1er pis de l'Allotjament dels Temporers, va tenir lloc un taller de tast de cerveses adreçat als joves majors de 16 anys.

LO CASTANYOT

El dia 31 d'octubre l'Associació de Joves d'Artesa de Lleida (AJALL) va celebrar, un any més, la festa del Castanyot, adreçada a tota la gent jove del poble. La festa va començar amb un sopar de germanor, i a les 12 de la nit va tenir lloc un concert de música amb els grups DALTABAIX, PIRAT'S SOUND SISTEMA, LOKITO LOPONGO.

ACTES A FAVOR DE LA MARATÓ DE TV3

Enguany la **Marató de TV3** ha anat destinada a **les malalties neurodegeneratives**. Han estat dos els actes que s'han realitzat amb la finalitat de recaptar el màxim nombre de diners possibles. Així el dia 1 de desembre, sota el lema "**Corre i camina contra les malalties neurodegeneratives**" va tenir lloc una cursa o caminada, que podia fer-se en un circuit de 5 o bé de 10 quilòmetres. La gent s'apuntava a caminar o córrer i els diners de les inscripcions es van transferir a la **Marató de TV3**. També es va fer una cursa infantil.

El dia **15 de desembre**, organitzat per l'Associació de Dones "La Pubilla", a la Sala de la Llar del Poble, va tenir lloc un **dinar solidari de germanor** i a la tarda hi va haver sessió de ball amb TT Productions.

Sortida dels participants sèniors

Sortida dels participants infantils

Sortides dels participants més petits

Cursa de la Marató

Confecció de les paelles del dinar de germanor

Junta de l'Associació de Dones

Dinar de germanor de la Marató

Exhibició de ball per l'Eugeni i l'Antonieta

Sessió de ball

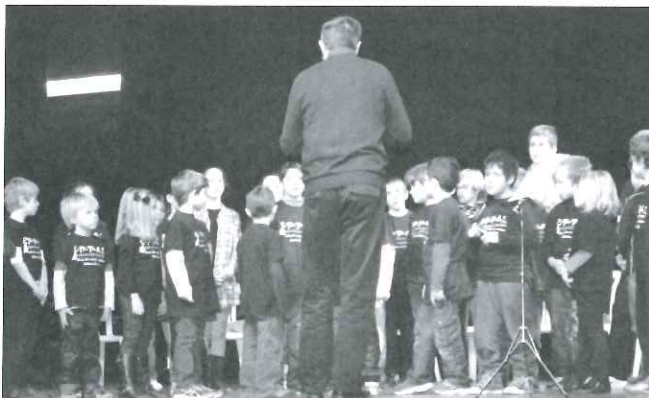
CONFERÈNCIA SOBRE ALIMENTACIÓ

El dia 7 de desembre a la Sala de Plens de l'Ajuntament, Mar Monrabà Freixenet, va estar l'encarregada de fer una xerrada-taller sobre alimentació saludable i prevenció de trastorns alimentaris.

CONCERTS DE NADAL

El dia 11 de desembre l'Escola Municipal de Música d'Artesa de Lleida va realitzar, com cada curs, el Concert de Nadal amb les corals de Vailets i Xiquets juntament amb les agrupacions de percussió i guitarres. En aquest concert hi participen els alumnes a partir de 6 anys, els més petits de parvulari musical van fer una classe oberta als pares i mares. Els alumnes de Nivell Mitjà van fer un concert el dia 10 de desembre al Cafè del Teatre de l'Escorxador.

REPRESENTACIONS TEATRALS

Durant els mesos de novembre i desembre al Teatre Municipal s'han dut a terme les següents representacions teatrals:

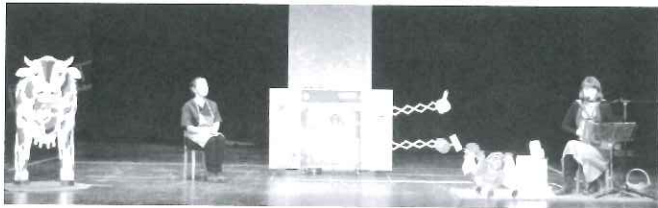
9 de novembre.- *Mar i Cel* a càrrec de Som els que som de Bell-lloch d'Urgell

24 de novembre.- *La granja més petita*, a càrrec de la companyia d'Anna Roca, adreçada als més menuts.

14 de desembre.- Comèdia teatral *TAXI* a càrrec del grup Talia Teatre.

Mar i Cel

La granja més petita

Taxi

DESEMBRE BOIRÓS

Durant el mes de desembre a la plana occidental catalana hem estat molt dies embolcallats per una

boira persistent, produïda, com sempre, per l'anticicló que afectava la Península Ibèrica.

CINEMA NOVEMBRE DESEMBRE

1	Novembre	AVIONES
3	Novembre	LLEVAME A LA LUNA
10	Novembre	ASALTO AL PODER
17	Novembre	CRUCE DE CAMINOS
24	Novembre	JUSTIN Y LA ESPADA DEL VALOR
1	Desembre	2 Guns
6	Desembre	Runner, Runner
8	Desembre	Cuerpos especiales
13	Desembre	Turbo

III JORNADES INDEPENDENTISTES D'ARTESA

Jaume Marfany, vicepresident ANC
Fotos: Arxiu la Femosa, J. Mª Esteve i J. Gallart

III Jornades independentistes d'Artesa de Lleida Martí i Pol, el poeta que enguany homenatgem en el Correlengua va fer uns versos que deien: Aquesta remor que se sent no és de paraules. Han prohibit les paraules perquè no posin en perill la fràgil immobilitat de l'aire.

Aquesta remor que se sent no és de pensaments. Han estat prohibits perquè no engendrin la necessitat de parlar i sobrevingui, inevitable, la catàstrofe.

I, tan mateix, la remor persisteix.

Quan fa uns anys, a la CAL, vam haver d'escollir un lema que identificués el Correllengua, no vam tenir cap dubte que el de Llengua, cultura i llibertat expressava a la perfecció el perquè, any rere any, el Correllengua recorre el territori dels PP.CC. Llengua, cultura i llibertat expressa el que ens deia Víctor Alexandre en el manifest del Correllengua de l'any 2009: "El futur de la llengua és indestruïble del futur del país. Si perdem la llengua, perdem el país. Assumim, per tant, la nostra responsabilitat i treballem, cadascú des del seu àmbit, per petit que sigui, per tal que la llengua i el país assoleixin l'únic estatus polític que els pot retornar la normalitat. Treballem, en definitiva, per normalitzar políticament el nostre poble, perquè normalitzant-lo normalitzarem també la nostra llengua i la nostra vida." I així ho fem any rere any amb el Correllengua... I així ho vam fer el passat 11 de setembre amb la

Via Catalana cap a la independència.

La cadena humana de l'11 de setembre de 2013 és ja un fet històric. Aquell dia vam mostrar al món i ens vam demostrar a nosaltres mateixos el que som capaços de fer si ens ho proposem. Gràcies per haver-ho fet possible... Gràcies a totes les AT i AS de l'ANC. Gràcies als més de 30.000 voluntaris i voluntàries que van treballar intensament durant tot l'estiu. Gràcies als més de 5.000 voluntaris i voluntàries que van fer una feina

Intervenció de Jaume Marfany a les Jornades Independentistes d'Artesa

Artesencs i artesenques a la Via Catalana

extraordinària durant el mateix dia 11 de setembre. Gràcies finalment a tots els que van participar en la cadena i que van fer possible una acció única al món... Cap país del món, cap... és capaç de treure al carrer un 25% del seu total de població. Al carrer de manera festiva, alegre, democràtica, pacífica, organitzada i disciplinada...

Vam demostrar al món la força de l'independentisme inclusiu, de l'independentisme pacífic, democràtic, integrador. De l'independentisme que només actua en positiu. De l'independentisme que no va contra res ni contra ningú.

L'independentisme inclusiu per al qual la independència no és el final de res, sinó el principi de tot. Perquè la independència ha de ser l'eina que ens ha de permetre canviar la societat, construir un nou Estat, un Estat millor, un Estat que sigui de veritat per a tothom.

L'11 de setembre de 2013 no només vam dur a terme un acte d'afirmació nacional, sinó també d'autoafirmació, un acte d'autoestima col·lectiva.

La Via Catalana cap a la independència no va acabar, però, el passat 11 de setembre... perquè la Via Catalana no és només la cadena humana que va creuar el Principat de Nord a sud. La Via Catalana cap a la independència és una manera de fer, la nostra manera de fer: pacífica i democràtica, inclusiva i participativa, organitzada i disciplinada que ens ha de portar, amb la unitat d'acció de tots plegats, a la constitució d'un nou Estat independent per a Catalunya. Una manera de fer que hem engegat i que no s'ha acabat

amb la cadena.

La Via Catalana continua, i continuarà amb els projectes que l'ANC està presentant a totes les seves territorials i sectorials aquest mes. Els projectes "Un sol poble", "El país que volem", "Signa un vot", "Catalunya al món" i "De la desobediència a la sobirania". Tots ells representen les diferents maneres de fer i d'actuar encabides en el nostre Pla d'Actuació 2013-2014.

Diferents projectes per a diversos i possibles escenaris polítics... Perquè hem de contemplar totes les situacions, tots els escenaris que es poden donar en els propers mesos. Hem de tenir-les ben presents per estar preparats per actuar de la manera més adequada en cadascuna d'elles.

I des de l'ANC estem preparats. Hi estem treballant i sabrem reaccionar davant de cadascun d'aquests possibles escenaris, perquè la Via Catalana continuarà fins que Catalunya esdevingui un nou estat d'Europa. Ha arribat l'hora de la veritat. Ara no podem defallir. Vindran moments més complicats, però hem de seguir treballant per a ampliar la majoria social, per a internacionalitzar el procés, per avançar metre a metre cap a la independència.

Tots i cadascun de nosaltres podem fer el nostre tros d'aquesta Via. Podem parlar amb la veïna indecisa, amb el company de feina escèptic, amb el forner no convençut o amb el perruquer que encara té dubtes.

Tots som necessaris, tots som indispensables, tots, com el dia 11, podem aportar el nostre metre per la independència.

I tanmateix la remor persisteix....

19 d'octubre de 2013

Artesencs i artesenques a la Via Catalana

SORTIDES DEL GRIU FORA VILA L'ANY 2013

Josep Mª Carrera

temps i el públic decideix quina de les dues passa a la següent ronda i així fins que tenim un guanyador que obté un premi de 600€ i segon premi de 300€, val a dir que l'iniciativa no deixar de ser un concurs d'enceses similar al nostre festival d'enceses però amb un altre format, la nostra actuació va ser brillant i vam aconseguir fer l'encesa de més durada, però no vam passar ronda, el guanyador del concurs va ser EL Borinot de foc del Vendrell. Una encesa de lluïment a càrrec de l'amfitrió drac Aimeric va posar el punt i final a una trobada de competició i sobretot de germanor.

17 d'agost cap a Castellbisbal, en cada població trobem les particularitats de com organitzen les festes, Castellbisbal és una població propera a Barcelona pertany a l'àrea metropolitana, si no mal recordo la festa és concentra tota a la plaça d'església, és un lloc neutral, ja que la població

Com cada any procurem que la nostra població sigui coneguda i reconeguda per la seua aportació al món de la cultura popular i tradicional mitjançant el nostre Griu, aquest any la primera sortida fora vila va esser el 30 de juliol per les festes de Sant Pere, a la població de Gavà amb la colla infantil, pares i diablons van acompanyar el Griu als actes del correfoc de les festes de Gavà on vam ser degudament atesos, i vam poder gaudir d'un esplèndida jornada de foc.

3 d'agost viatgem cap a Rivera d'Ondara, com a sortida de ultima hora, ja que no la teníem prevista. Ens van trucar per participar en el que seria la primera batalla de foc de la població dins de les celebracions del cinquè aniversari del Drac Aimeric, juntament amb altres besties invitades. La Batalla de Foc consisteix en diversos duels entre bèsties de foc on es van eliminant entre elles. Així, dues bèsties fan una encesa al mateix

Membres del grup del Griu a Gavà

tradicionalment ha estat dividida en dos grans zones, poble amunt i poble avall, grocs i blaus, quan vam arribar estaven fent jocs d'entreteniment sense voluntat de rivalitat ni de crear una identitat diferenciada com si fossin dos poblacions rivals, tot plegat és un joc per gaudir i passa-ho bé durant la Festa Major, els d'amunt i els d'avall amb les seues camisetes identificatives respectivament, donaven una nota de color. Dic això per que nosaltres estàvem al mig de la plaça l'església alhora prevista per iniciar el Empaitafoc 2013 o el recorregut del correfoc, vam començar direcció cap amunt, carrer que costejava, aquest correfoc tenia una particularitat no trobada en cap municipi, al mig del correfoc, és feia una parada a beure, en una casa particular hi repartien beguda per tots els diables, esta ve axó!!!, després continuàvem cremant fins a la plaça d'església inici del correfoc, i sant torna-hi direcció avall, carrer que també costejava us u imagineu, un carrer com una barca, i continua la mateixa dinàmica al mig del recorregut parada i fonda, a beure i a menjar una mica de coca dolça, carai!!!, no acabarem mai aquest correfoc!!!. Ve son maneres de fer de cada població, llàstima del sopar que l'organització no va saber coordinar correctament, vam ser els últims de fer un mos, tard i malament. Donant toms pel món ja se sap un dia bé un altre no tan bé i així, anem suma'n vivències i experiències. Que maco que és el meu país.

L'1 de setembre, diumenge plantada del Griu a les 8 de la tarda a la plaça de l'església i actuació a les 2/4 de 11 de la nit, juntament amb els Rojos de Junda, som contractats per fer un correfoc per les festes de Sant Antolí d'Aitona, arran de que la seva alcaldessa, veies actuar el Griu, per Sant Jordi al Mercat Medieval d'Artesa, volia fer quelcom

diferent per als seus veïns i veïnes, així que a 2/4 de 11 amb punt, iniciàvem l'espectacle infernal amb la següent presentació (cal donar l'entonació corresponent per donar-li la transcendència del moment):

Molt bona nit!!! . Vilatans i vilatanes d'Aitona. Avui som aquí, per retrocedir 800 anys!!!. En que Guillem Ramon I de Montcada va iniciar la Baronia d'Aitona

Obrirem les portes del infern i 1000 dimonis sortiran!!!

Padrins i padrines!!!

Homes i dones !!!

Nens i nenes!!!

Aquesta nit us pixareu al llit!!!

I amb aquesta bèstia de foc!!!

Que comenci el correfoc!!!

GRIU!!! CREMA!!!

Com podeu observar, vam intentar lliga el correfoc amb la historia dels Montcada, que és més interessant que la novel·la de "El Codi Da Vinci", tot va començar a la "Batalla de Muret" 1213. Pere I que hi va perdre la vida, lluitant per Occitània, Un any abans la filla del rei, Constança d'Aragó era promesa amb Guillem Ramon I de Montcada (net del Gran Senescal), iniciant així la Baronia d'Aitona, la resta de la historia cal que la busqueu vosaltres mateixos, paraules que donen referents: Sant Grial, Càtars, L'orde de Sant Joan de

l'Hospital (Hospitalers), els cavallers del Sant Sepulcre i l'orde dels Templers, cal recordar que el Griu és l'àguila de Sant Joan de Jerusalem. El correfoc i el griu van estar a l'altura del més digne espectacle i el Sant Grial no el vam trobar. El 10 de setembre, anem cap a Canyelles, a la Festa Petita de la població i que la colla també celebraven el 30è aniversari del Drac de Canyelles, una vegada al poble i reunits totes les colles, vam fer l'ascens al cim de Canyelles (Part vella), quines costes més costerudes, impossibles de pujar sense deixar d'esbafegar, una vegada al cim totes les colles, vam començar el correfoc, que va ser

un decents plàcid i tranquil, en aquella part vella i costeruda no hi vivia ningú, durant el recorregut és van escapar unes quantes gotes de pluja, que no van fer perillar el correfoc en cap moment, a l'arribar al pla vam poder fer les enceses de lluïment, finalment tothom a sopar, nosaltres vam ser dels primers, vista l'experiència de Castellbisbal, de totes maneres estaven molt ven organitzats, va sopar tothom inclús tota la gent del poble, des de que vam arribar i fins que vam marxar cap Artesa no van parar de donar sopars, uns plats combinats de carn a la brasa. Felicitats a la colla de Canyelles per l'excel·lent organització.

El 14 de setembre, la colla petita i el Griu surten cap a Montoliu de Lleida i la colla gran cap a Bellpuig, igual que l'any passat els diablons i el Griu van a participar en el Correllengua de Montoliu de Lleida, però aquesta vegada sense provocar cap incendi a patis abandonats, el cap de colla dels diablons en Pere Mas, ens en ha fet cinc cèntims i la jornada a transcorregut tal qual estava prevista, i la satisfacció dels nostres diablons es complerta, per tant moltes felicitats!!! per la feina ben feta.

La colla gran vam anar a Bellpuig a participar de la I TRACALADA, que consisteix en una jornada de cultura popular, per la tarda trobada de gegants

A la plaça Major de Puigverd de Lleida

A Puigverd de Lleida

amb el seu corresponent cercavila i a la nit correfoc. Les colles de diables participants foren: Grup de Recerca de les Borges Blanques, colla de diables Custus Ignis d'Olesa de Montserrat, colla de diables de Castellbisbal, colla de diables d'Artesa de Lleida i Foc foll dimonis de Bellpuig. Després de la recepció de les colles al castell, la reunió de caps de colla, explicació del recorregut i funcionament del espectacle, tot això es l'habitual havans de qualsevol acte i per que no ens agafes amb el estomac buit, vam sopar cap 2/4 de 10, conjuntament amb les colles de gegantes, una samfaina de llonganissa que i cantaven els àngels, encara que la cosa anava de dimonis, tot molt ven coordinat i organitzat. Tot comença a 2/4 11 de la nit, amb una tabalada conjunta al pati del castell, baixarem la rampa del castell i després ens separem amb dos recorreguts i sense para de cremar, ens trobem tots a la plaça del mil·lenari, on ens donen la benvinguda a totes les colles de part de Lucífer i després de varies enceses de les colles tant individuals com de conjuntes i finalment quasi exhaustes de tanta pólvora cremada, esclatar la traca final i acte seguit sonen els tambors que porten tota la gentada que és va aplegar, cap a la carpa de les piscines on segueix la festa amb el concert de Miquel del Roig, Pastorets Rock i Tremendos. Una gran nit i una millor festa.

L'1 de desembre, a les 4 de la tarda ja estàvem a Puigverd de Lleida, a acompanyar els professors de música, Jordi Cebolla i la Montse Nicuesa, juntament amb membres de la Quartana, per fer tots plegats més lluida l'actuació dels nens i nenes que toquen a les classes de música, el flabiol i el tamborí, tot va començar ballant un ball de bastons i com aquell que no vol la cosa, nens, pares i nosaltres els del griu, ens trobàvem tots ballant amb rotllana, després de unes quantes cançons ens disposem a iniciar el cercavila, fins a la plaça d'església, on van tocar tots plegats i el griu va fer una encesa experimental, que ja tindreu tems de veure-la aquest proper any, finalment tothom aplaudien i satisfets per la bona estona passada. Salut i Cultura.

LA VIA CATALANA CONTINUA...

Cèlia Argilés, ANC

Fotos: Arxiu la Femosa, J. Mª Esteve, J. Liarte i J. Gallart

La Vía Catalana continua, i continuarà amb els projectes que l'Assemblea Nacional Catalana està presentant a totes les seves territorials i sectorials. Els projectes "Un sol poble", "El país que volem", "Signa un vot", "Catalunya al món" "De la

**SIGNA UN
VOT
PER LA
INDEPENDÈNCIA**

desobediència a la sobirania". Tots ells representen les diferents maneres de fer i d'actuar encabides en el nostre Pla d'Actuació 2013-2014.

Diferents projectes per a diversos i possibles escenaris polítics... Perquè hem de contemplar totes les situacions, tots els escenaris que es poden donar en els propers mesos. Hem de tenir-les ben presents per estar preparats per actuar de la manera més adequada en cadascuna d'elles.

I des de l'ANC estem preparats. Hi estem treballant i sabrem reaccionar davant de cadascun d'aquests possibles escenaris, perquè la Vía Catalana

Cadena de l'11 de setembre al passeig del Cementiri

continuarà fins que Catalunya esdevingui un nou estat d'Europa.

Ha arribat l'hora de la veritat. Ara no podem defallir. Vindran moments més complicats, però hem de seguir treballant per a ampliar la majoria social, per a internacionalitzar el procés, per avançar metre a metre cap a la independència.

Tots i cadascun de nosaltres podem fer el nostre tros d'aquesta Via. Podem parlar amb la veïna indecisa, amb el company de feina escèptic, amb el forner no convençut o amb el perruquer que encara té dubtes.

Tots som necessaris, tots som indispensables, tots, com el dia 11, podem aportar el nostre metre per la independència.

I tanmateix la remor persisteix....

Concentració dels participants a la Vía Catalana

ARTESA DE LLEIDA QUINTA DEL 63

Josep Mª Carrera

Aquest any la quinta del 1963 celebra el cinquantè aniversari del seu naixement, com a efemèrides importants d'aquesta data podem destacar entre moltes altres, la marxa sobre Washington el 28 d'agost de 1963, liderada per Martin Luther King pel treball i la llibertat amb el lema "**podreu matar les persones, però no les idees**", van marxar més de 250.000 persones davant el Capitol dels Estats Units, la manifestació més gran que s'havia vist mai a la capital del món, per un moment m'ha vingut a

Visita a l'església

la ment 1.600.000 de la Via Catalana, un fet inqüestionable.

El 22 de novembre del 1963, l'assassinat en l'exercici del càrrec a Dallas (Texas, EUA) de John Fitzgerald Kennedy, president dels Estats Units.

El 20 de desembre del 1963, naixement a Madrid, d'Helena de Borbó i Grècia, li diuen **la tonta**, potser la resta de la família real són massa espavilats, quins Borbons!!! .

Ve, per naixements importants els de la nostra vila d'un grapat de marrecs que aquest any en fan 50, **TINC 50 ANYS I QUÈ...!!!**

El dissabte dia 9 de novembre de 2013, ens trobarem a les 5 de la tarda en un punt emblemàtic i referent del nostre poble, l'Ermita de Sant Ramon, on també està ubicada la Creu de Terme, és el lloc perfecte per l'inici d'un recorregut pels indrets més destacats d'Artesa, ple de records entranyables i vivències durant el transcurs d'aquests cinquanta anys. Una vegada visitada l'ermita i fetes les tradicionals benvingudes, caminarem pel majestuós passeig tot xerrant i gaudint de la frescor de la tarda, mentre es ponía el sol, fins arribar a les escoles, el lloc més

entranyable per tots i totes. No cal ni dir que els records flueixen i les converses i la xerrameca s'intensificà creant aquell xivarri de començament d'un nou curs, fotografies de rigor per immortalitzar el moment. Tot seguit seguim amb la passejada fins a la Casa de la Vila, rebuda per part de les autoritats i com que el nostre Alcalde resulta ser de la quinta del 63, ens va rebre el regidor Joan Gallart (Batllet) que ens va dirigir unes paraules, tot seguit teníem previst fer un petit refrigeri i una vegada vàrem agafar forces baixàrem per gaudir del nostre museu arqueològic on ens esperava l'Adolf Costafreda que és un altre referent artesenc. Tot seguit caminarem fins a l'Església on som rebuts pel mossèn Lucas, val a dir que la quinta del 63 d'Artesa i gràcies a mossèn Joan Torrelles som els padrins de la nostra patrona Assumpta, fet que va passar en la celebració dels actes dels 40 anys de la quinta; aquesta reproducció actualment es troba a l'Ermita de Sant Ramon. L'església igual que l'escola és un referent puntal per tots nosaltres, ja que aquí ens han batejat i hem fet la Primera Comunió, alguns s'hi han casat i acompanyem els nostres éssers més estimats en el seu traspàs. Seguint amb el recorregut arribem a la Llar del Poble, actual Teatre Municipal, on els no habituals i els residents fora vila vam poder copsar la transformació i modernització d'un lloc que vam gaudir de petits tots els diumenges i festius, centre de reunió per l'esbarjo i actes culturals i el record molt entranyable de la senyora *Munda* amb el seu carro ple de fato pels més petits i alguns de grans. Finalment, tot acabant el

Recordant vells temps a les escoles

recorregut, vam fer cap al restaurant *La Barretina*, amb un bon àpat generós i abundant. Després vam poder gaudir d'una projecció de records de la nostra infantesa i un recull de fotografies pròpies que delataven el pas del temps. Tot

plegat un bon record amb bona companyia. Gràcies a tota la quinta del 63 per la vostra predisposició i fins la propera. Salut i amistat per sempre.

A la Barretina, després de dinar

CARTA D'ACOMIADAMENT DEL POBLE AL FELIP DOMÈNECH COSTAFREDA

Ajuntament d'Artesa de Lleida

Família Domènech Farré

El poble ha estat amb vosaltres amb presència, reconeixement i estimació.

Nosaltres ens hi sumem. I perquè en la història del poble els agraïments no quedin en l'oblit, creiem que han de quedar per escrit.

Carme, les coses bones duren poc. Les altres, duren més.

El Felip era un bon músic, un bon lluitador, un bon sindicalista i un gran idealista.

Dins el nostre País i a fora, la veu del Felip sempre defensant la gent de la terra.....la trobarem a faltar.

Com a bon artesenc, aprofitada i curta ha estat la teva estada. El poble et recordarà.

Adeu-siau Felip.

Artesa de Lleida, en agraïment a Felip Domènech Costafreda.

NOTA: Felip, amb la força que ens transmès, continuarem treballant, continuarem lluitant i continuarem esperant.

Els pagesos d'Artesa.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Quan *La Femosa* del setembre-octubre, en la que es publicaven diversos articles en honor al nostre estimat amic, Felip Domènech, estava en procés d'impresió, ens va arribar aquesta carta de l'Ajuntament d'Artesa de Lleida, adreçada a la família, que vol sintetitzar, amb càlides paraules l'afecte i l'estimació, que el poble sentia per ell. Es un escrit més que se suma a la pena tan fonda de la seva absència. Amb molt de gust la presentem com un testimoni més del buit que ens ha deixat.

PRIMERES JORNADES D'ESTUDIS DEL SEGRITÀ

La Redacció

El dissabte 23 de novembre va tenir lloc a Alpicat la primera trobada científica organitzada pel Centre d'Estudis Comarcals del Segrià (CECS), en la qual van participar un nodrit conjunt d'investigadors que van presentar, en sessions de matí i tarda, les novetats de les

l'arqueologia i la filologia de la comarca del Segrià.

El nivell de les aportacions dels investigadors fou alt, amb interessants novetats en diferents àmbits que es donaran a conèixer al gran públic amb la publicació del primer número de la

La jornada va comptar amb molta participació.

seves investigacions en àmbits com els de la biologia, el turisme, la geografia, la història,

revista del CECS. Es va assolir amb escreix un dels principals objectius de les jornades,

Exposició de la comunicació de Jordi Cebolla

que era oferir una plataforma als investigadors del Segrià perquè presentessin els resultats de les seves recerques. Des del CECS s'espera que aquesta iniciativa científica tingui continuïtat i pugui celebrar-se anualment, en itinerància pels diferents municipis de la comarca. Les jornades van comptar amb una cinquantena d'assistents, entre els quals es trobaven alguns representants polítics municipals de la comarca i membres del teixit associatiu cultural segriànc. Les jornades han d'ajudar a articular un espai al Segrià que permeti teixir un veritable discurs del territori a partir de les diferents realitats, percepcions i sensibilitats que la gent vol expressar: d'aquí el seu caràcter miscel·lani.

A banda de les comunicacions, les jornades van comptar amb la inauguració de l'exposició "L'aigua, patrimoni dels secans", amb la presència de l'alcalde de Torrebesses, Mario Urrea, i el comissari de la mostra, el Dr. Ignasi Aldomà, professor de la Univesitat de Lleida, ambdós promotors d'aquesta interessant iniciativa que ja ha itinerat per diferents municipis del territori lleidatà.

Els resultats d'aquestes jornades es veuran recollits en el primer número de la revista del CECS, que tindrà una periodicitat anual i que té per objectiu donar a conèixer els resultats d'aquestes trobades científiques que aniran produint-se anualment de forma itinerant pels municipis de la comarca. En la sessió del matí d'aquestes jornades en Jordi Cebolla, professor de l'Escola de Música d'Artesa de Lleida va presentar la comunicació titulada "La Caixa d'Artesa", que no és cap estudi sobre una entitat bancària, sinó el treball a partir d'un conjunt de documents dipositats la dècada dels cinquanta a *Cal Marquet* d'Artesa de Lleida.

Aquest plec de documents consisteix en un miler de plects, fulls, apunts, i papers musicals dispersos dels quals 595 són manuscrits de música, textos de cançons i treballs teòrics sobre un "*Recull de Cançons Catalanes*" que el fill d'aquesta vila

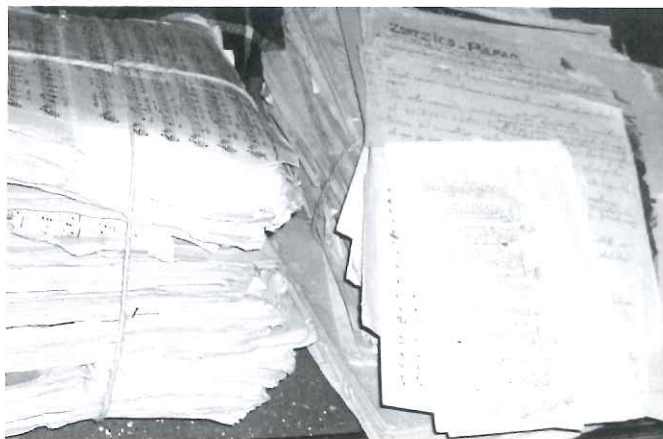
-Isidor Iglesias, mossèn Isidori- va escriure des dels seus anys de seminari fins a la seva mort prematura, l'any 1948.

Tot i que el fons conté música religiosa, música coral, còpies manuscrites de "*música de moda*" de principis del segle XX, el que té més interès és aquesta música escoltada, transcrita, copiada i molts cops arranjada per mossèn Isidori. Les fonts inicials d'aquesta música han estat cantadors i cantadores d'Artesa -principalment- i d'altres pobles com Aspa, Sarroca, Torrefarrera...

Els reculls es varen fer sobre els anys 1910-1920, és a dir, 10 anys abans que Joan Amades i Josep Tomàs escoltessin durant els dies 1 i 2 de setembre del 1930, la Maria Soler Batlle, la *Maria del Peix o la Peixa*, la qual cantà 58 cançons interessants, i unes altres 20 ja escoltades o de menys interès a aquests folkloristes, fet citat a l'Obra del Cançoner, l'Enciclopèdia de la cançó tradicional del nostre país.

La feina iniciada per aquesta comunicació, haurà de finir amb la publicació d'aquest "*Recull de Cançons Catalanes*" que conté una cinquantena d'històries musicades de temàtica variada, finestra oberta a la forma de vida dels nostres ancestres recents, les seves relacions personals, les formes de religiositat, el treball, la família, el seu llenguatge i les seves passions. Gràcies a la família de *Cal Marquet*, a l'Agrupació Cultural de la Femosa i a l'Escola Municipal de Música d'Artesa de Lleida (en especial a l'Eva Drudis) perquè, aquestes cançons, tornen a arribar al seu ús i, per tant, a ser patrimoni viu.

Més informació sobre les jornades a: <https://centrestudiscomarcalsegria.wordpress.com/>

Partitures i altra documentació de mossèn I. Iglésias

COSES DEL TERME (9): LES PLETES

Adolf Costafreda

Al terme d'Artesa, al transcurs del temps, hi ha hagut diferents pletes, unes municipals i particulars les altres. Fa cosa d'uns quaranta anys que a Artesa hi havia dos ramaders; el Piga i el Sangenís. El Sangenis només tenia un ramat de bens, però el Piga n'havia arribat a tenir fins a quatre. Tots aquests ramats els tancaven a les seues respectives pletes. El Piga tenia les seues al conjunt d'edificis que, a començament del segle passat, era un molí d'oli, al qual la gent gran en deia El Molí Nou, jo sempre l'he conegut fent de pleta. El Molí Nou començava al carrer del Castell (casa del Joan Serra) i s'estenia, entre coberts i espais oberts, fins prop de la Cooperativa "La Ginesta". Com que aquests conjunts de coberts eren prop de casa meua, recordo molt bé que, en temps de cria, passada mitja tarda, moltes dones amb canalla petita, hi venien a esperar els ramats d'ovelles que tornaven de pasturar. Quan arribava el primer ramat, obrien les portes de la

Estat actual de la Pleta

ramat passava el mateix, però em penso que no, perquè en aquell espai tan estret no aviaven els xais, més aviat entraven les ovelles directament dins del corral.

Quan he encetat aquest article pensava parlar de les pletes, però més aviat de les pletes municipals, no les dels particulars, perquè abans, quan algú deia vinc o vaig a la pleta, sempre es referia a la pleta municipal.

Fins als anys quaranta, la pleta municipal era on és avui el dipòsit de l'elevador. De petit encara l'havia vista. Era de pedra i, en aquell temps només hi havia un corral en funcionament (dic en funcionament, però no puc recordar si encara s'hi tancava algun ramat d'ovelles. Era un corral molt gran, la meitat cobert amb teulada de teula. Davant la porta d'aquest corral n'hi havia un altre, però aquest de parets caigudes. Com que l'espai d'aquesta pleta ja estava destinat que hi fos bastit el nou dipòsit, segurament que ja no estava en funcionament. La majoria d'aquestes pedres, segurament, es van traslladar al lloc on es va bastir la nova pleta.

La Pleta Nova (com que l'altra ja no hi era, a la Pleta Nova, ningú no li va dir mai Nova) es va quedar només amb el nom de Pleta i es va construir vora la carretera d'Aspa a l'altura de la Serra Blanca (la Serra Blanca era on avui hi ha el dipòsit Nou, el més nou, vull dir).

Aquesta pleta constava de dos corrals iguals, però l'un (el del costat dret mirant des de la carretera) s'hi va fer un cobert, el qual cobria mig corral. Les

Pleta del Piga

pleta i tot seguit sortien corrent i saltant d'impaciència, afamats, els petits xais (d'un blanc immaculat) a trobar la seua mare, enmig d'aquella espessor de caps i potes per a poder mamar. Era realment un espectacle emotiu i, era per això mateix que venien les mares amb la seua canalla i els cantaven: *Be corderet/ que la mare no té llet/ una mica que en tenia/ la donar al seu fillet.*

El Sangenis tenia la pleta darrera de casa seua, al carrer del Mestre Ginera i, no sé si, a l'arribada del

Bassa del Pla

portes del corral estaven situades als costat nord i sud, una porta mirant cap Aspa i l'altra cap a Artesa. Als angles extrems dels dos corrals s'hi va fer dues casetes iguals, però només es va cobrir la del costat sud. Casetes que eren destinades a ser l'habitatge del pastor o pastors.

L'hivern de 1962-63, a la caseta del costat sud, un pastor de cal Piga, intrigat que els seus gossos hi entraven i en sortien, va anar a mirar què hi havia dins i es va trobar amb la sorpresa desagradable de veure el cadàver d'un home mig menjat pels gossos o altres animals. Era un captaire, mort per un company seu, també captaire, al qual van detenir a Lleida un anys després. Aquest cas, mossèn Piñol en va fer un reportatge el qual va publicar en un diari sensacionalista de llavors dient, més o menys, que el captaire havia estat mort per uns llops que hi havia al terme de Castellidans.

La pleta municipal no hi era per afavorir els ramaders locals, hi era perquè en temps passats, l'Ajuntament, un cop l'any, en un concurs públic (obert a tothom) subhastava els drets de pastura del terme i pas pels camins municipals del bestiar. Sovint aquests drets eren adquirits per ramaders muntanyencs que practicaven la transhumància dels seus ramats i, és clar, els drets de fer servir la pleta hi estava inclòs. Molts cop, però, els drets els adquiria algun ramader local, el qual, al seu torn, els llogava a un pastor de la muntanya. *Als pastors de la muntanya/ els haurem d'enviar a dir/ que no baixon gossos grossos/ que ja en tenim prous aquí.*

Molt de temps endarrera hi havia hagut la Pleta del Pla. Aquesta pleta jo ja no l'he vista mai, però sí que recordo molt bé que la gent gran en parlava encara que fos, només, per a referir-se a una indret del terme; Allà dalt a la Pleta del Pla, per exemple. Pels indicis que en tenim, molt probablement, la Pleta del Pla estava situada entre el tros del "Validiano" i el de Francesc Gallart, entre aquestes

finques hi ha una zona que fa com una petita elevació en la qual s'observa moltes restes de teula, sense cap indici de parets, però les teules testimonien que, en aquest lloc, hi hagué en temps passats una construcció. Però a més a més, i relativament a prop, hi ha la Bassa del Pla la qual, probablement, es va construir expressament per abeurar el bestiar d'aquesta pleta.

El Piga, als anys seixanta, va construir un corral al seu tros de la Coma Sala per a fer-lo servir per tancar un ramat de bous per estalviar-se, és clar, de fer-lo baixar cada dia al poble. Fa anys que, aquesta pleta, està completament enrunada. A la partida de Coma Madrona, vora una balma murada, hi ha un corral fet amb pedra que encara està en molt bon estat de conservació, segons la meua opinió no es tracta de cap pleta, sobretot per la seua porta tan estreta, però els caçadors del poble en diuen la Pleta, ja que aquesta construcció la tenen com a referència quan parlen del lloc on han anat a caçar.

Per acabar (ja que més amunt parlo de transhumància), deixeu-me explicar l'experiència de veure passat pel carrer del Castell, anant en direcció a Aspa, un ramat de corders i alguna cabra de la muntanya, el qual anava, segurament, cap a Matxerri o Melons a passar l'hivern. Era un ramat enorme, no s'acabava mi. Hi anaven dos pastors al davant i un o dos més al darrera. Però de tot, el que recordo amb més precisió i que em va impressionar d'allò més, és veure al començament del ramat, però també per dins barrejades amb les ovelles, unes bèsties enormes amb unes banyes colossals. Després vaig saber que eren crestons (bocs castrats). La visió d'aquell ramat passant pel carrer del Castell, amb aquells animalots pel mig, no l'oblidaré mai.

Balma i corral (o pleta) de Coma Madrona

LA BOIRA

Josep Mª Esteve

Suposo que el que diré no agradarà a tothom, però: M'AGRADA LA BOIRA!! I aquest any s'ha fet esperar més del normal, i és que, segons les estadístiques, el passat mes de novembre ha estat el primer en 73 anys que no hi ha hagut ni un dia de boira. Però quan començaves a trobar-la a faltar, i et començaves a qüestionar si el canvi climàtic hi tindria alguna cosa a veure, ens va venir a visitar. Amb el canvi de mes va arribar, i quan escric aquestes línies, una setmana més tard, encara no ens ha deixat.

M'agrada la boira i no sabia explicar per què. No sé si és perquè fa hivern o perquè em porta records

Camí de Matxerri

Passeig de Sant Ramon

d'infantesa i joventut. Potser perquè de petit em vaig passar moltes hores jugant a bàsquet a la pista amb boira, o perquè guardo un gran record de les primeres Castanyades amb la colla d'amics, sense els pares i amb un fred i una boira que no et deixaven veure a tres passes davant teu. Potser serà que

amb una nit de gebrada sembla que hagi nevat, cosa que per aquestes terres no passa gaire sovint. També podria ser perquè em vaig passar molts anys anant cap a Tarragona cada dia i quan, de retorn cap a casa, arribava prop de Les Borges Blanques i entrava dins del núvol de boira anava pensant que ara sí que ja estava a prop de casa. O perquè simplement a Lleida a l'hivern amb el famós anticicló hi ha boira.

No sé si seré una *rara avis*, ja que hi ha molta gent que, tot i haver nascut a la Terra Ferma, la boira la deprimeix i li provoca múltiples malestars. La meva dona, que és peruana, és una d'aquestes. No ho entén ni porta gaire bé això de no veure el sol durant dies. A mi en canvi m'alegra. El primer dia amb boira d'aquest final de tardor em vaig passar tot el dia somrient i alegre. Bé, més del normal en mi...

Plaça del Freginal

VALORACIÓ DEL COMITÈ PERMANENT DE L'ANC DE L'ANUNCI DE LA DATA I PREGUNTA PER A LA CONSULTA SOBRE EL FUTUR POLÍTIC DE CATALUNYA

Assemblea Territorial de l'ANC d'Artesa de Lleida

Un cop feta pública des del govern de la Generalitat, la data i pregunta de cara a una consulta d'autodeterminació a Catalunya, l'Assemblea Nacional Catalana (ANC) va emetre el següent comunicat:

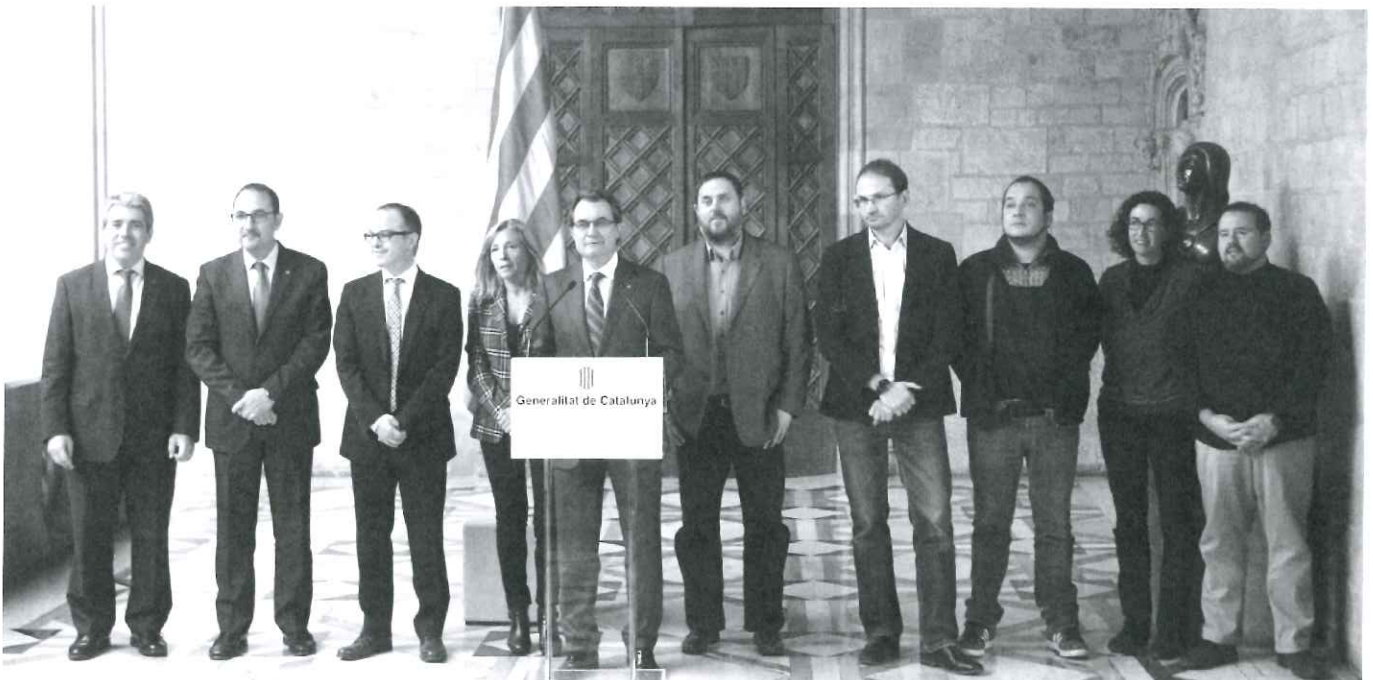
- 1) Valorem positivament que les forces polítiques hagin arribat a un acord. I que aquest s'hagi produït abans d'exhaurir el termini fixat.
- 2) També valorem positivament que s'hagi consolidat la majoria que va votar a favor de la Declaració de Sobirania del passat 23 de gener i esperem que aquesta majoria encara s'ampliï més.
- 3) Celebrem que la data anunciada per a la consulta sigui durant l'any 2014, d'acord amb l'objectiu irrenunciable establert a la Declaració de Novembre de l'ANC.
- 4) Hauríem preferit una pregunta més senzilla i directa. Tot i això, proposarem al Secretariat Nacional de l'ANC del proper dissabte 14 de desembre que faci una valoració més aprofundida de la situació i, si escau, que hi doni suport.
- 5) Igualment, valorem molt positivament que s'hagi concretat la data i la pregunta i que, finalment, es pugui votar i votar per la independència. A partir d'ara, treballarem perquè el mes de novembre de

Els quatre líders dels partits que donen suport a la consulta

2014 hi hagi un sí massiu a la independència. L'ANC treballarà intensament perquè la consulta es pugui celebrar en la data prevista, i per què el doble Sí ens permeti assolir un Estat independent per al nostre país.

Els escenaris que es poden produir a partir d'ara seran diversos i canviants; cal però evitar caure en provocacions i mantenir la calma. I treballar, treballar i treballar doblement en positiu.

Anunci per part del president de la Generalitat de Catalunya de la data i preguntes sobre el futur polític de Catalunya

SALVADOR ESPRIU

Eulàlia Solà

Aquest any 2013, en el centenari del seu naixement, ha estat commemorat l'Escriptor Salvador Espriu Castelló. Els objectius eren, entre altres:

1-Difondre l'obra i la figura de Salvador Espriu tant arreu de Catalunya i els territoris de parla catalana com en altres països

2-Impulsar la relectura i l'actualització de la seva obra i el seu llegat, mitjançant la participació dels creadors i les institucions de la cultura i de l'ensenyament, així com els mitjans de comunicació.

Tot i que neix a Santa coloma de Farners, on el seu pare exerceix de notari, se'l coneix,

sobretot, per la seva relació amb Arenys de Mar, que ell mitifica amb el nom de Sinera als seus poemes. En aquesta població, on ell estiuejava de petit, és de fet on està enterrat (1985). Aquest fet indica el valor emocional de la població pel poeta. Al 1930 Estudia dret i Història Antiga i un cop acabada la guerra civil (1939) treballa d'advocat en una notaria. Combinarà la feina d'advocat amb el conreu literari. Els anys anteriors a la guerra foren d'una especial vitalitat cultural que ell sap aprofitar per formar-se i escriure. Publica *El Dr. Rip i Laia*, (1931) dues novel·les, la segona de les quals se'n fa, anys després, una pel·lícula i una obra de teatre on hi participà com a actriu Núria Espert, potser alguns van tenir el plaer

de veure-la. El 1935 publica: *Ariadna al laberint grotesc* amb una prosa que consolida el seu do de narrador, situada entre la sàtira esperpèntica i el lirisme. El 1933 viatja a l'Orient en un creuer per la Mediterrània on visita Egipte, Turquia, Palestina, Itàlia i Grècia, veurem que alguns d'aquests espais, presents en la mitologia clàssica, influiran després en la seva obra. La guerra civil espanyola li tallà la llicenciatura de Llengües Clàssiques quan el mobilitzen amb destinació a la columna Macià-Companys, a la secció d'Arxius de l'Auditoria de Guerra on va estar fins el 1939. Un cop acabada la guerra, amb les llibertats catalanes abolides de manera absoluta, Salvador Espriu viu el que més tard es coneixerà com l'exili interior, tant de l'autor com d'altres escriptors que van romandre a Catalunya i hagueren de sobreviure a la censura i a la repressió fent el cor fort en un context advers. De l'ensulsiada bèl·lica en surt un pregon pessimisme que s'endinsa en la seva obra. "*El mateix Espriu ha qualificat genèricament la seva obra com una meditació de la mort*" (1) D'aquesta etapa sorgeixen obres de teatre com *Primera història d'Esther* (editada el 1948 i estrenada el 1957) o els llibres de poemes *Les cançons d'Ariadna* (1949), *Les Hores i Mr. Death* (1952), *El caminant i el mur* (1954), i *Final del laberint* (1955). Ja a la dècada dels seixanta i dels setanta, l'obra d'Espriu, i ell mateix, es converteixen en símbol de la literatura catalana (*La pell de brau*, 1960). El cantautor Raimon musica alguns dels seus poemes cosa que contribueix de manera notable a la popularització, així com les diverses representacions que es fan de les seves obres teatrals com *Ronda de mort a Sinera* (1966), muntatge fet per Ricard Salvat sobre textos del poeta, o *Una altra Fedra, si us plau* (1978). El 1980 es publica el primer volum de l'*Obra Poètica Completa* traduïda ara al castellà a cura d'Andrés Sánchez Robayna i Ramon Pinyol. El seu nom està sovint en les propostes per al premi Nobel que haurien hagut d'arribar a l'Acadèmia Sueca en una situació normalitzada. És distingit amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1972) i rep la Medalla

El cantautor Raimon i Salvador Espriu

d'Or de la Generalitat de Catalunya (1980) i la Medalla d'Or de la Ciutat de Barcelona (1982). És nomenat doctor honoris causa per les Universitats de Barcelona i de Tolosa de Llenguadoc. Per la seva actitud cívica, l'any 1982 rebutja la Creu d'Alfons X el Savi. És membre i Soci d'Honor de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Durant els darrers anys de la seva vida, es dedica a corregir i revisar la seva obra, amb la finalitat de convertir-la en un corpus ben coherent. La construcció de la seva mitologia geogràfica té com a claus principals: Lavínia (Barcelona); Sinera (Arenys); Konilòsia (terra de conills-Espanya); Alfaranja (Catalunya) o Sepharad (península ibèrica).

Com a conclusió podem afegir que l'obra d'Espriu és una obra madura i meditada on es fonen tres dimensions: la satírico-grotesca, la lírico-elegíaca i la civil. Cada una representa una part del seu món viscut o estudiat. La primera representa la impressió del poeta en acarar-se amb el dia a dia, on ell veu que l'humà és un titella a mercè del poder, la lírico-elegíaca representa l'enyorança, la infantesa, la tendresa d'un paradís perdut (Arenys...), la civil és la realitat que el porta a un compromís amb el seu poble vençut amb qui se sent lligat. Hi ha una tensió entre aquest compromís i el desig de fugida: *com m'agradaria d'allunyar-me nord enllà on diuen que la gent és neta i noble, culta, rica, lliure..."...però restaré aquí fins a la mort...estimo amb un desesperat dolor aquesta meva pobra, bruta, trista, dissortada pàtria.*" (2)

Efectivament hi va restar fins a la mort i serví Catalunya amb el do de les seves paraules, la seva actitud i el seu coratge. Com diuen els darrers versos del seu poema, musicat per Raimon: *Inici de càntic en el temple ...Vàrem mirar ben al lluny del desert,*

*Davallàvem al fons del nostre somni.
Cisternes seques esdevenen cims
Pujats per esglaons de lentes hores.
Ara digueu: "Nosaltres escoltem
Les veus del vent per l'alta mar d'espigues"
Ara digueu: "Ens mantindrem fidels
Per sempre més al servei d'aquest poble"(3)*
El 22 de febrer de 1985 va morir a Barcelona i és enterrat -com ja hem comentat al principal cementiri d'Arenys de Mar, la seva mítica Sinera.

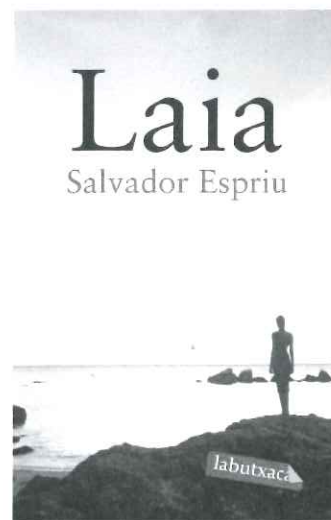
Bibliografia:

(1) CASTELLET, Josep M^a, pròleg de l'obra: *Antologia poètica de Salvador Espriu*, pàg. 8, Barcelona 1978, Ed. 62 (MOLC).

(2) Op. Cit. Pàg. 65.

(3) Op. Cit. Pàg. 112.

www://anyespriu 2013 (desembre de 2013).

LA PROTECTORA COMARCAL D'ALCANÓ O CAAC

(Un somni enmig de la boira)

L'anhelada protectora comarcal ubicada a Alcanó havia de ser un servei per la comarca, com altres serveis que, un cop la societat ha evolucionat, s'han procurat de crear: xarxa de clavegueram, aigua potable a les cases, servei d'escombraries fins i tot amb recollida selectiva...i no parlem de l'educació, la sanitat...això sí amb totes les mancances que vulgueu, que amb la crisi tot el negatiu s'engreixa.

La idea que tots teníem de la protectora comarcal era que s'havia de fer un conveni que havien de signar tots els pobles de la comarca. Hi havia d'haver un repartiment econòmic segons els habitants i una entrada per gos assumible. Havia de donar un munt de serveis, sobretot a les protectores, amb les quals s'hagués pogut treballar a preus reduïts per atendre els animals acollits. De fet les protectores són les primeres que han posat fil a l'agulla per solucionar la problemàtica de l'abandonament. D'aquesta manera ajudaven al manteniment de la Comarcal i a les protectores els sortien preus més econòmics que a les clíniques veterinàries habituals que, encara que rebaixats, continuen sent cars. S'hagués pogut fer campanyes de sensibilització amb les quals la societat hagués anat madurant per fer les coses bé i d'ací a pocs anys, amb una societat responsable amb aquest tema, no seria necessària la despesa, donat que els abandonaments serien inexistents, com passa a Suïssa, Alemanya, Holanda, Dinamarca...que adopten gossets d'aquí perquè allà ja no n'hi ha d'abandonats. Però la realitat és ben bé una altra. A la protectora comarcal o CAAC (centre d'Atenció d'animals de Companyia) Només hi ha cinc gossos acollits. Són pocs els pobles que han signat el conveni (Gimenells, Seròs, Alcanó i Vilanova de la Barca) Els Ajuntaments es desenten de la seva responsabilitat, no signen el conveni que en aquests moments

està en un euro per persona i any i 50 euros per gos abandonat que hi entra. Sabem que és una bona oferta i que podria funcionar si tots els pobles del Segrià complissin amb l'obligació legal de donar aquest servei i signessin l'acord. Però com en altres temes, qui porta la paella pel mànec és a dir el grup de govern del consell comarcal hauria de veure-ho també amb bons ulls i fer els perquè per fer entendre la necessitat i la bondat de l'oferta.

La Plataforma Animalista Lleida integrada per totes les protectores de Lleida i comarques: Protectora Lídia Argilés, Amics dels Animals, Protectora d'Artesa de Lleida, Protectora de Tàrrega, protectora de la Noguera, Progat, Cipac i diferents grups polítics des d'ICV, ERC, PSC ...dels quals hi ha representació, així ho esperen.

Estem pendents de fer un faceboog que reculli el parer de la ciutadania, ara que tanta gent comença a veure que cal millorar també en aquest aspecte i els qui ens fallen són els polítics, entre els quals hi ha, a part del grup de govern del Consell comarcal, alguns alcaldes encara del cine mut.

En aquests moments s'està debatent sobre el tema. Esperem, en primer terme, que la lògica i el bon raonament els portin a trobar solucions efectives pel bon funcionament de la Canera comarcal i, en segon terme, que incideixin en els ajuntaments de la comarca perquè cada població compleixi la normativa pel que fa a la tinença responsable d'animals. Si deixen d'existir els problemes deixaran d'existir les despeses i els animals ja no seran els perjudicats ni les víctimes innocents dels nostres actes.

"La moral dels pobles i de les persones es demostra segons el tracte que donen als seus animals"

Frederich Nietzsche

EL MENJAR TRADICIONAL DE NADAL LA CASSOLA DE CAPÓ, PER EXEMPLE

Adolf Costafreda

Des que la llengua catalana s'ensenya a les escoles i, ara que tothom la sap escriure (almenys la gent de menys de trenta anys), el seu ús s'ha normalitzat moltíssim (com ja tocava), però com que veníem d'una ignorància escandalosament total, el seu ús (a les nostres terres de ponent), s'ha vist alterat per la llengua, diguem-ne oficial o normativa. Com que, de sempre, els catalans de Ponent ens semblava que el nostre català era d'una categoria inferior al català que parlen a les comarques del català oriental (Barcelona o Girona) hem tendit a deixar d'usar paraules genuïnes d'aquí, per substituir-les per les més freqüents que diuen allà, sense adonar-nos que, això, era empobrir molt el nostre idioma, per exemple: hem deixat de dir "trumfa" (paraula del tot correcta) per dir "patata". Estem perdent la paraula "timó" per "farigola", perquè com és una paraula que diuen els d'allà, ens sembla més correcta i, així, en moltíssimes més paraules. Per un altre costat, com que la nostra llengua s'ensenya a les escoles i, en aquests lloc, els llibres de text són en català oriental, la nostra canalla ja no diuen meua, teua, seua, però sí que diuen meva, teva, seva, i podríem seguir....

Per un altre costat (i encara que sembli que em desvio del tema), com que som en vigílies de Nadal, volia fer un apunt sobre el plat tradicional del dinar d'aquest dia tan assenyalat, ja que, aquests dies se n'acostuma a parlar molt. A Barcelona i al seu entorn diuen que el plat tradicional de Nadal és "l'escudella i carn d'olla". Allà ja s'ho faran, però a Artesa, que de "l'escudella" en diem "olla" i del plat en sí "olla escorreguda", no ha estat mai un plat de Nadal. A Artesa aquesta mena d'olla era el dinar de cada diumenge i, això, per una raó molt senzilla d'entendre; era un plat barat. Barats en el sentit que pràcticament no calia comprar res ja que la majoria dels ingredients eren de casa. Les verdures: xirivia, trumfes, cigrons, col o ceba, eren de l'hort. La cansalada i la botifarra negra i els ossos eren al salador o de la "topina" i, la gallina del corral. Calia comprar només una mica de carn de corder per fer la pilota ja que, els alls i el julivert també eren de casa.

El plat tradicional de l'àpat de Nadal era la cassola de capó. Vegeu-ne una recepta recollida de viva veu de moltes padrines:

Cassola de capó

Ingredients: Un capó (a manca de capó, un bon gall de corral) tallat a talls mitjans, un parell de cebes, una cabeça d'alls, un got petit de conyac, castanyes i prunes seques, (unes tres unitats per cada comensal), un manat herbes aromàtiques (les que tingueu més acostumades de fer servir), pebre, oli i sal.

Preparació: En una cassola de fang, amb força oli, fregiren els talls, algunes padrines els enfarinaven abans (amb la seua sal i el pebre) fins que estiguessin ben rossos i, en aquest punt, hi tirarem el conyac, un cop aquest ja s'hagi evaporat hi posarem la ceba talada a "juliana", la cabeça d'all sencerà i el manat d'herbes. Deixarem enrossir la ceba i ja hi podem posar les castanyes i les prunes. Hi donarem un tomb i, tot seguit, ho cobrirem d'aigua. Taparem la cassola i ho deixarem coure, fent el xup xup, fins que la carn sigui ben tova. Ho rectificarem de sal i ja ho podem servir.

NOTA: cal tenir en compte que, abans, aquesta cassola es cuinava en els fogons de carbó. La cocció, doncs, podia durar hores. No sé si no m'ho van dir o no ho vaig apuntar, el cas és que em sembla que, en aquesta cassola, hi falta una picada de julivert, ametlles torrades i avellanes. Si us sembla l'ha hi podeu posar.

DOMUS DOMINI

LES PALMERES

Miquel Carrera

Des de dalt de casa, mirant a ponent, veig una palmera altiva, solitària.

I ella, aquesta imatge, em corprèn. Direu potser, un que en té prou amb poca cosa. Potser sí, perquè un tronc únic, llargarut i desagradable al tacte junt amb un manyoc de fulles rares al capdamunt m'impressionin, ves ... però deixeu que us expliqui. Sempre havia associat la palmera amb illes paradisiàques, a cocotars vora un mar blau, tota la Polinèsia i més enllà, potser el paradís ... Vingui també a associar-la a desert, oasis, pel·lícules de beduïns, camells, patiment, miratges. Finalment quedà fixada definitivament al secarral. I resulta que allà on visc, a Múrcia, n'és ple de palmeres. Llavors la idea de secarral es feu absoluta, potent i present!!!, vivia en un semidesert!!! Anà així uns quants anys fins que al meu cervell, digueu-li

temia o em feia un no sé, la idea de semidesert, es modificà. I què si era un secà aspre aquesta terra? Aquesta és la realitat, i llavors què millor que les palmeres per recordar què era i què és aquest territori. Així trobar palmeres tossudes, altives,

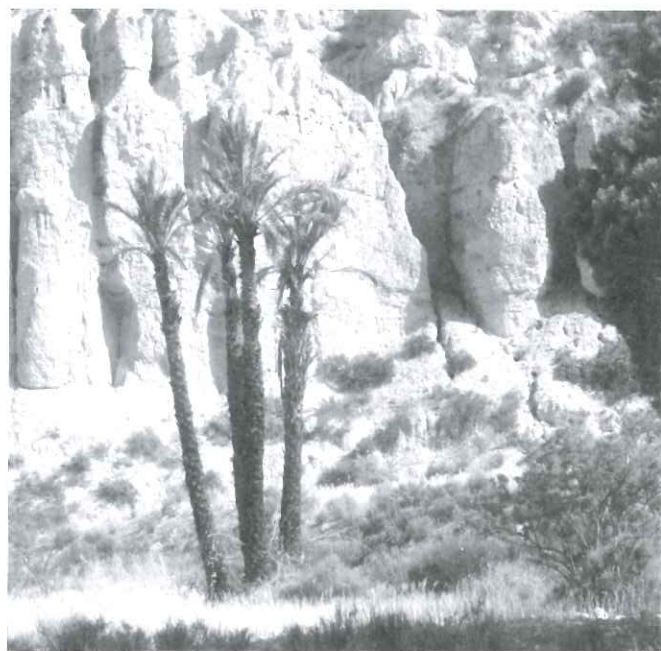
supervivència emocional, es girà la cosa. I la palmera passà a ser un símbol d'autenticitat; allò que abans

enormes, d'horta, en els passejos pels encontorns em dóna pau, alegria i una certa esperança. Surto a caminar, per petits camins enmig de parcel·les tancades, algun petit bancal de llimoners, una feixa d'enciams o cols, finques ermes, esquelets de formigó, i allí, enmig, albiro un plomall que sobresurt. O també passo ran d'antigues i petites cases de camp (no és ben bé la masia catalana, ni el nostre mas) i a la vora de la construcció principal, la trobareu solitària, adusta, ferma. Si està descuidada, hi haurà fulles seques al llarg del tronc o dalt el capell i la cosa queda fantasmagòrica, però si està cuidada i neta, és la imatge encara respectada de temps passats. Imagineu 50 anys enrere, una societat agrícola dedicada al llimoner i a hortalisses, tothom treballa al camp, i les palmeres, com ho poden ser els nostres noguers, o les nostres figueres, són un element més del camp. Donen ombra, dàtils, palmes i són potser el símbol de la finca.

Així que, enmig de l'abandó de camps, de finques senceres que han sucumbit a la crida de la construcció, encara resten palmeres aïllades, una aquí, dos agrupades en aquella tanca. I aquesta

imatge de perseverança, de mantenir-se, de servarla memòria del que fou em sembla increïble, i fa que en veure-les somrigui i interiorment els faci una discreta reverència.

Parlant de palmeres, tenim una palmera autòctona, el margalló, que és present en el litoral mediterrani, a les serres del Garraf, les serres litorals de Tarragona, tot el País Valencià, i arriba fins a l'Atlàntic, allà baix a Cadis. A les nostres terres occidentals no n'hi viuen de naturals, per les gelades. Però no estem aquí per parlar de botànica, només per parlar del proper a nosaltres, per això avui les palmeres. I de palmeres properes a nosaltres, pel que dèiem del fred, aquí n'anem escassos. De tota manera, segur que trobeu en el vostre rodar, exemples que mostrin la presència d'alguna palmera en les nostres terres, els nostres jardins, etc. Vidal Vidal, l'escriptor de viatges, en ressenya una a Peramola, i es meravella de la seua supervivència allà al Prepirineu. A banda d'alguns exemplars escarsos, ja hem d'anar al litoral per trobar-ne més. Quan ja esteu al Baix Camp a la franja litoral de Tarragona i el Penedès, en comenceu a trobar, també en cases de camp, acompanyant l'entrada, donant-hi un aire com a colonial, oi?

I les de la Plaça Reial, ja a Barcelona; no us sembla que esteu ja en una ciutat antillana, amb el classicisme dels edificis, l'espai ampli i lluminós i les palmeres agraïdes?

Avui, un petit homenatge a la perseverança vegetal amb un nom propi: *Palmae*.

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

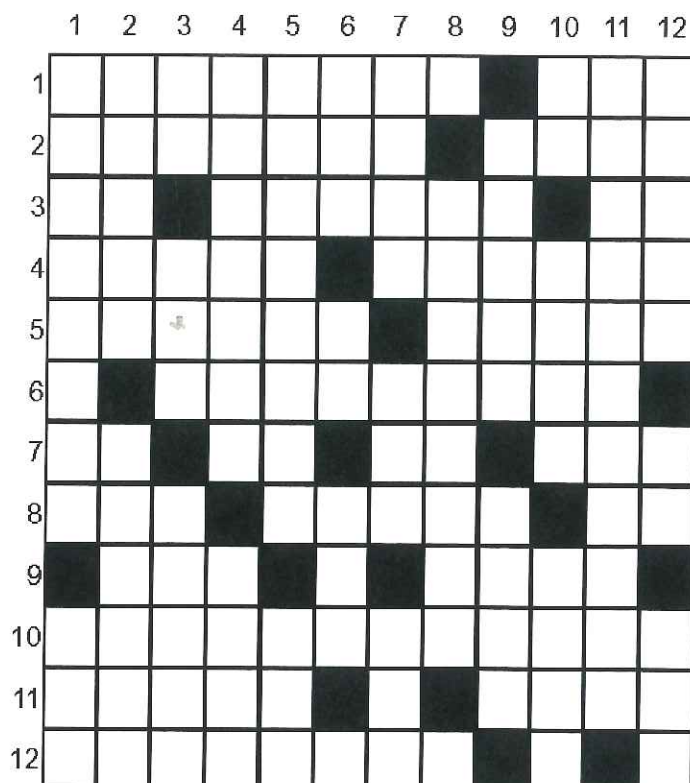
Solució pàgina 35

HORIZONTALS

1. Expulsa, treu del mig. Que no hi veu. 2. Línia dels mapes del temps. Flor o dona. 3. Negació. Consulta divina. Partit polític. 4. En direcció allà. Els uns i els (.....). 5. Fàbrica de sal. Sorra. 6. Consonant. De forma letal. 7. Nota musical. Afirmació. Vocal repetida. Flonjo, tendre. 8. Que té afinat. Fa trons. Llarga durada. 9. Pronom de tercera persona. Vocal prima. Aqueixa. 10. Eina de fuster. 11. Deixar anar, donar sortida. La segona. Al revés, anima, aviva el foc. 12. Orina, fa pipí. El deu romà. Consonant.

VERTICALS

1. Obertura en una paret. Més o menys 20cm. 2. Comarca catalana. Emissió de partícules. 3. Dissetena lletra grega. Consonant repetida. Referent al ió. 4. Derogaves, revocaves. Al revés, arbres de jardí, parents del cafè. 5. Avalat, assegurat. De raça blanca. 6. Fúria, ràbia. Vocal repetida. Que no és pobre. La rodona. 7. Llàntia, medalla. Ciutat de França. Al revés, prefix que vol dir nou, recent. 8. La primera. Afeccionat a les llaminadures. Altre cop la primera. 9. Tornar, lliurar. Al revés, cançó per a una veu. 10. Prefix que denota unitat. Llevat, massa fermentada. lcs, nom de consonant. 11. Estripant la roba. 12. Caixa, caixó. Expressió per animar. La seva missió és tapar.

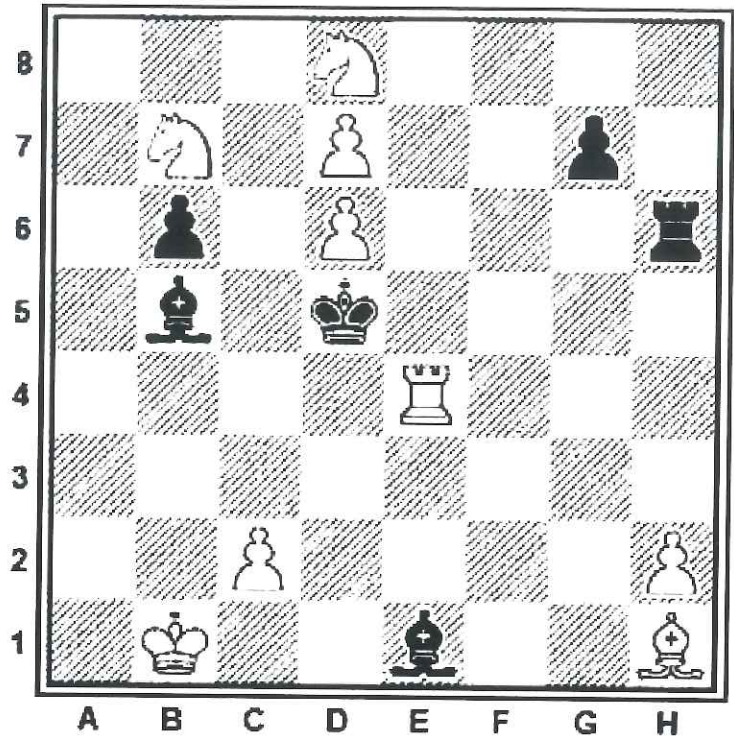
ENTRETENIMENTS

PROBLEMA D'ESCACS

Solucions a la pàgina 35

Albert Batiste

Avui tenim un problema fet per Francisco Armengol, el qual va ser un actiu col·laborador de la SEPA (Sociedad Española de Problemista de Ajedrez), arribant a compondre prop de 300 problemes. En el problema presentat juguen blanques i fan escac i mat en 2 jugades.

SOPA DE LLETRES

M. A Navarro i Lluís Gil

SUDOKU

Busqueu els noms de 14 llegums

A	J	T	O	B	P	A	I	C	I
L	R	A	K	E	H	G	S	A	F
A	B	I	S	N	I	A	L	C	A
B	A	O	V	I	L	L	A	A	F
A	L	S	D	O	I	E	F	U	O
F	E	Z	I	T	R	G	L	E	R
E	C	A	N	O	U	R	A	T	R
S	G	E	L	I	Y	A	Z	U	A
O	L	Ç	X	C	I	G	R	O	G
L	I	A	B	O	P	A	I	D	A

		8		4		2		
4		5		1				
				9				
			5				7	
1							9	
			7	2		5	1	
9	2				4			3
	3					6		
					8			4

HO HEM LLEGIT A...

Segre, diumenge 7 de juliol de 2013

Segre, dilluns 21 d'octubre de 2013

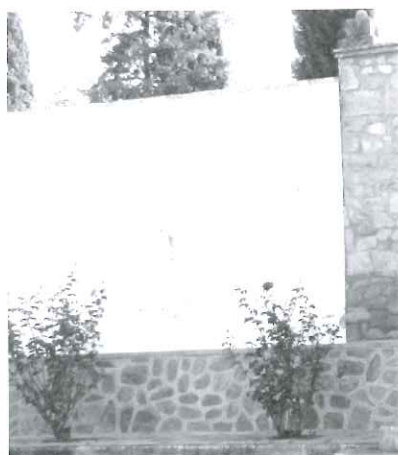
JOSEP GILLIART

NÚRIA M. TORRELLA

Denuncien pintades feixistes ■ L'associació de veïns de Copa d'Or i Sot de Fontanet va denunciar ahir el descobriment de pintades en cartells d'aquesta partida de Lleida (foto de la dreta) firmades per un grup feixista (DNJ) i va advertir que estudien interposar una demanda contra aquest grup. També van aparèixer pintades de caràcter feixista al cementiri d'Artesa de Lleida (esquerra).

PINTADES A LA PARET DEL CEMENTIRI

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament973 16 71 62
 Assistent social: dimecres alterns.....973 16 73 15
 Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9h
 Farmàcia.....973 16 72 04
 Veterinari de la Protectora Local:
 Jaume Armengol.....626869516

V3 Hospital Veterinari:.....639367888
 Metge.....973167291
 Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius
 tot el dia973 14 20 29 / 973 14 20 33
 Museu:973 16 71 62
 (Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

M O T S E N C R E U A T S

HORIZONTALS

1. FORAGITA. CEC. 2. ISÒBARA. ROSA. 3. NO.
 ORACLE. PP. 4. ENLLÀ. ALTRES. 5. SALINA. ARENA.
 6. T. LETALMENT. 7. RE. SI. II. TOU. 8. AFÍ. TRONA.
 LP. 9. LOS. I. EIXA. 10. PUNTACORRENT. 11. AVIAR.
 E. ATIA. 12. MICCIONA. X. P.

VERTICALS

1. FINESTRA. PAM. 2. OSONA. EFLUVI. 3. RO. LLL.
 IÒNIC. 4. ABOLIES. CATS. 5. GARANTIT. ARI. 6. IRA.
 AA. RIC. O. 7. TACA. LIÓ. NEO. 8. A. LLAMINER. A.
 9. RETRE. ÀRIA. 10. CO. RENT. XEIX. 11. ESPENTOLANT.
 12. CAPSA. UP. TAP.

ESCACS

1. Cc6 !....
 1...., Axc6 2. c4++
 1...., Rxc6 2. Te7++
 1...., Te6 (evitant l'escac i mat de Ce7++) 2.
 Td4++

S U D O K U

7	1	8	6	4	5	2	3	9
4	9	5	2	1	3	8	6	7
3	6	2	8	9	7	1	4	5
2	8	9	5	3	1	4	7	6
1	5	7	4	8	6	3	9	2
6	4	3	7	2	9	5	1	8
9	2	6	1	5	4	7	8	3
8	3	4	9	7	2	6	5	1
5	7	1	3	6	8	9	2	4

S O P A D E L L E T R E S

Alfals, botja, pèsol, cacauet, cigró, fava, fesol, bàlec,
 argelaga, gaiol, garrofa, soia, guixa, llentilla..

E N I G M A

Sabeu on estan aquests suports d'una antiga línia elèctrica?

Solució a l'enigma del mes passat: A la porta del corral de Cal Mososquadra, al carrer mestre Ginera.

COL.LOCACIÓ DE L'ESTELADA AL TOSSAL DE L'EMBROSI

DINAR DE GERMANOR DE LA MARATÓ 2013

CONCERTS DELS ALUMNES DE L'ESCOLA MUNICIPAL DE MUSICA D'ARTESA

IMATGES D'ACTUALITAT

FELIÇ 2014

UN ANY DE GRANS ESPECTATIVES I ESPERANCES